

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo višješolskega strokovnega študija
Program: Ekonomist
Modul: Tehnični komercialist

EVROPSKI JEZIKI IN KONKURENČNOST

Mentorica: mag. Alenka Bradač, univ. dipl. ekon.
Lektorica: Simona Jereb, prof. slov. in univ. dipl. lit. komp.

Kandidatka: Marija Mrljak

Kranj, februar 2011

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici Alenki Bradač, univ. dipl. ekon., za pomoč, ki mi jo je nudila pri izdelavi diplomskega dela.

Zahvaljujem se tudi lektorici Simoni Jereb, prof. slov. in univ. dipl. lit. komp., ki je lektorirala mojo diplomsko nalogo.

Hvala mojim domačim za čas in potrpežljivost ter za to, da so mi v času študija stali ob strani in me spodbujali.

IZJAVA

»Študentka Marija Mrljak izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom Alenke Bradač, univ. dipl. ekon.«

»Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem objavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.«

V Kranju, 10. 2. 2011

Podpis: _____

POVZETEK

Osnovna ideja naloge je oblikovanje predlogov za izboljšanje jezikovnega znanja predvsem zaposlenih v globalno usmerjenih podjetjih. Od zaposlenih kot nosilcev znanja in snovalcev novih idej je odvisno, ali bo podjetje na trgu uspešno ohranilo svojo konkurenčno prednost. Problem pomanjkanja znanja tujih jezikov številni udeleženci na trgu čutijo pri upadu poslovanja. Znanje angleškega jezika v svetovnem poslovanju danes ne prinaša več zadostne konkurenčne prednosti. Za razlikovanje med povprečjem in odličnostjo so odločilni tudi drugi jeziki. Rešitev problema vidimo v dveh predlogih. Najprej v prenovi procesa učenja tujih jezikov od vrtca, šol do vseživljenjskega učenja, nato pa še v možnosti dostopa do znanja in učenja jezikov vsem državljanom – ne glede na socialni status. Le na ta način lahko gospodarstvo izkoristi vse resurse državljanov in zaposlenih.

KLJUČNE BESEDE

- tuji jeziki,
- konkurenčnost,
- programi EU,
- večjezičnost,
- pomanjkanje jezikovnih spretnosti,
- vseživljenjsko učenje.

ABSTRACT

The objective of this BA-thesis is to offer suggestions for improving the language knowledge of people working for companies with a global vision. The employees as the bearers of knowledge and creators of new ideas play the key role in keeping a good competitive position of a company on the market. The problem of lacking foreign knowledge skills often results in business downturn. Nowadays, only the knowledge of English language is not sufficient any more in the world business for achieving the competitive advantage on the market. Therefore, the knowledge of other languages plays the decisive role when a company wants to make a step from an average to a high position. This BA-thesis offers two suggestions for solving this problem. Firstly, the entire educational process of learning foreign languages in kindergartens, schools and lifelong learning programmes should be restored. Secondly, the possibility to gain language knowledge and skills should be accessible for all citizens regardless of their social status. It is only in this way that the economy can take the advantage all the resources – through citizens and working population.

KEYWORDS

- foreign languages,
- competitive position,
- EU programmes,
- multilingualism,
- lack of language skills,
- lifelong learning.

KAZALO

1	UVOD.....	1
1.1	PREDSTAVITEV PROBLEMA.....	1
1.2	PREDSTAVITEV OKOLJA.....	2
1.3	PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE	2
1.4	METODE DELA.....	2
2	TEORETIČNE OSNOVE	3
2.1	KONKURENČNOST	3
2.2	JEZIKOVNA POLITIKA EU	7
3	OBSTOJEČE STANJE ZNANJA JEZIKOV.....	10
3.1	POSNETEK STANJA.....	10
3.2	KRITIČNA ANALIZA	19
4	PREDLAGANE REŠITVE	20
4.1	IZBOLJŠANJE IZOBRAŽEVALNIH SISTEMOV.....	20
4.2	SPLOŠNI DOSTOP DO ZNANJA IN UČENJA JEZIKOV	23
5	ZAKLJUČKI	24
5.1	OCENA UČINKOV PREDLAGANIH REŠITEV.....	24
5.2	POGOJI ZA UVEDBO.....	24
5.3	MOŽNOSTI NADALJNJEGA RAZVOJA	25
	LITERATURA IN VIRI.....	26
	PRILOGA: ANKETNI VPRAŠALNIK O ZNANJU JEZIKOV IN VPLIVIH NA POSLOVANJE	28
	KAZALO SLIK	29
	POJMOVNIK	29
	KRATICE IN AKRONIMI.....	29

1 UVOD

1.1 PREDSTAVITEV PROBLEMA

Za Slovenijo kot državo z majhnih gospodarstvom je konkurenčnost na svetovnem trgu izrednega pomena. V sedanjem času, ko smo priča širjenju Evropske unije, članstvo tudi Sloveniji prinaša nove možnosti gospodarskega razvoja, še posebno zaradi prostega vstopa na veliki evropski notranji trg. Z optimalnejšo delitvijo dela to lahko pomeni dodatno specializacijo in izkoriščanje prednosti, ki jih tak trg ponuja. Hkrati pa se moramo zavedati, da je konkurenca na evropskem in tudi svetovnem trgu zelo ostra. Slovensko gospodarstvo mora zato odpraviti dejavnike, ki vplivajo na zmanjšano konkurenčnost slovenskih izvoznikov.

V pogojih članstva v EU je konkurenčnost vse bolj odvisna ne le od dobrih izdelkov in storitev, pač pa tudi od pogajalskih spretnosti, znanja jezikov in obveščenosti. Za izvajanje takega pristopa so potrebni izobraženi kadri z znanjem ekonomije, tujih jezikov in naborom pogajalskih in komunikacijskih spretnosti. Zavedanje in znanje o tem je v Sloveniji še vedno zelo skromno. S poglobljanjem in širjenjem globalizacije na nove države in subjekte se povečuje tudi pomen medkulturnega komuniciranja. To postaja v primerih večjih medkulturnih razlik skoraj nepremostljiva ovira – predvsem pri začetnih poslih in tudi v primeru kasnejšega sodelovanja. Nepoznavanje teh razlik lahko onemogoči prve stike in zatre dobre poslovne ideje. Hkrati s poznavanjem kulture poslovnih partnerjev se povečujejo potrebe po znanju jezikov, tudi jezikov novo vključenih članic. Študija Evropske komisije o vplivu pomanjkanja znanja tujih jezikov na gospodarstvo razkriva, da se 11 % izvoznikov sooča z izgubami zaradi jezikovnih ovir. Vodilno vlogo poslovnega jezika v svetu ima sicer angleščina, vendar so za pridobitev konkurenčne prednosti podjetij in osvajanje novih trgov pomembni tudi drugi jeziki. Znanje jezikov je koristno pri vseh dejavnostih, ne le pri prodaji in trženju. Vsa podjetja imajo stike z različnimi kategorijami izvajalcev storitev in dobaviteljev. Pogosto pa nimajo znanja, izkušenj in virov, da bi v svoje poslovne načrte vključila jezike in bi tako lahko bistveno povečevala svojo konkurenčno prednost.

Pomanjkanje znanja tujih jezikov v podjetjih, še posebej pomanjkanje komunikacije v jeziku kupca, ne samo zmanjšuje možnost za prodajo, temveč vedno bolj postaja nuja. Kupci v tujini se zaradi komunikacijskih ovir obračajo na druge dobavitelje. Mala in srednja podjetja zaradi nepoznavanja jezikov ostajajo ob pričakovane posle. Kot najpogostejšo težavo so podjetja, ki jim pogodbe niso uspeli, omenjala pomanjkanje znanja angleščine. Prav tako imajo težave pri poslovanju v nemščini, sledi pa dopisovanje in dogovarjanje v francoščini. Čeprav se zdi, da je angleščina tudi v poslovnem svetu nekakšen svetovni jezik in da bo to tudi ostala, so drugi jeziki odločilni za razlikovanje med povprečjem in odličnostjo – kot taki bodo prinašali konkurenčno prednost. Zaradi povečane mobilnosti znotraj Evrope, migracij in gospodarske globalizacije je zelo narasla interakcija med govorniki različnih jezikov. Zagotovo se bo ta trend nadaljeval tudi v prihodnje in zato je večjezičnost lahko način prilagajanja temu procesu globalizacije, ki tako postane priložnost in ne izziv.

1.2 PREDSTAVITEV OKOLJA

Že od razglasitve samostojnosti je Republika Slovenija izrazila pripravljenost in cilj postati polnopravna članica Evropske unije. To se je zgodilo 1. maja 2004. Postala je del družine držav članic EU, ki so ekonomsko, družbeno in politično globoko povezane. V evropskih institucijah sodeluje pri sprejemanju odločitev. Ima komisarja v Evropski komisiji, sedem poslancev v parlamentu in enakopravno odloča pri odločitvah Sveta EU z ostalimi državami članicami. Pravni red EU je postal del slovenske zakonodaje, kar še posebej velja za področja, ki sodijo v pristojnost EU.

Na področjih, ki spadajo pod izključno pristojnost EU, je Slovenija del svojih suverenih pravic prenesla nanjo. Tako je optimalni dolgoročni razvoj slovenskega gospodarstva neločljivo povezan s polnopravnim članstvom Slovenije v EU. Evropa danes šteje 500 milijonov državljanov, 27 držav članic, 3 pisave in 23 uradnih jezikov, klub temu pa 44 % anketiranih priznava, da ne znajo nobenega tujega jezika. EU si zato prizadeva, da bi vsi evropski državljani poleg maternega jezika govorili še dva tuja jezika.

1.3 PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE

V diplomski nalogi predvidevamo, da ima znanje tujih jezikov in posledično konkurenčnost vsakega gospodarstva velik pomen za povečanje BDP-ja. Glede na število prebivalcev Slovenija spada med manjše države in zato je še toliko bolj pomembno znanje tujih jezikov. Z vstopom Slovenije v evropsko družino narodov se hkrati s širjenjem trga odpirajo nove možnosti razvoja. Z novimi izzivi je za obstanek na vse bolj zahtevnem evropskem trgu nujno biti konkurenčen. Zato predvidevamo, da se konkurenčnost povečuje tudi med komunikacijo in poslovanjem v jeziku kupca. Po drugi strani h konkurenčnosti poleg nizke cene in primerne kvalitete prispeva tudi poznavanje kulturnega okolja, ki ga lažje spoznamo, če poznamo njegov jezik.

Kot omejitev pri pripravi diplomske naloge velja omeniti pomanjkanje literature na področju večjezičnosti. Gradivo bomo poskušali pridobiti predvsem iz poročil evropskih institucij, raznih člankov in intervjujev. Različni načini merjenja bodo v glavnem zajemali dejavnike v razmerju med jezikom in konkurenčnostjo gospodarstva.

1.4 METODE DELA

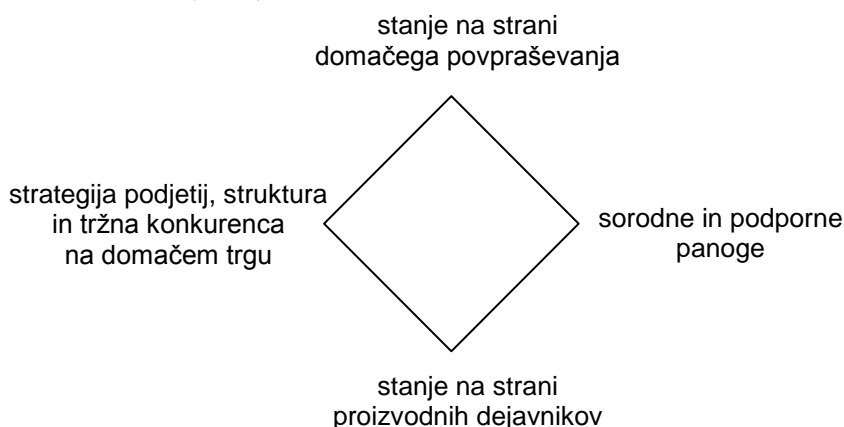
Pri izdelavi naloge bomo uporabili metodologijo analiziranja, primerjanja, opisa in povzemanja. Izhodišče za nalogo je analiziranje teoretičnih virov in virov podjetij. Za metodo raziskave bomo uporabili intervju. Intervju bomo izvedli z izbranimi osebami, ki pri svojem delu uporabljajo tuji jezik, oziroma osebami, ki imajo zaradi neznanja tujih jezikov oteženo poslovanje. Vprašanja bomo sestavili tako, da bodo zajemali sklope, ki bodo dali odgovore na posamezna vprašanja v razmerju med znanjem jezikov in konkurenčnostjo. Podatke bomo zbirali tudi s sekundarno metodo, torej bomo uporabili tudi podatke in vire, dostopne na medmrežju, ki so najbolj ažurni.

2 TEORETIČNE OSNOVE

2.1 KONKURENČNOST

Konkurenčnost lahko opredelimo kot sposobnost gospodarskih subjektov neke države, da za svetovni trg proizvajajo in tržijo izdelke, ki so boljše kvalitete in cenejši. Tako se s povečevanjem produktivnosti podjetij povečuje tudi nacionalna produktivnost, kar ima za posledico izboljšano konkurenčnost neke države. V bistvu lahko konkurenčnost opredelimo tudi kot boj, v katerem nekdo zmaga, drugi pa izgubi. Biti konkurenčen pomeni proizvajati na višji ravni kot konkurenca in vsaj pokriti svoje stroške. »Ustvarjanje in vzdrževanje konkurenčnih prednosti je podjetniška dejavnost. Pri konkurenčnih prednostih gre za opuščanje statusa quo: uvajanje novih izdelkov, modificiranje obstoječih, spreminjanje konceptov izdelkov pri porabnikih, spreminjanje načinov konkuriranja, iskanja novih porabnikov in tako naprej« (Čuš, 1997, stran 206). Obstoj nekonkurenčnih firm zato dolgoročno ni možen, ker propadejo. Vendar pa, kot pravi (Svetličič, 2004, stran 45), »izgubljajo lahko posamezniki, nacionalno gospodarstvo pa skoraj vedno pridobiva. Vsi pridobijo kot potrošniki, saj cene z mednarodno menjavo padejo, ker se poveča konkurenca, pa še izbira se poveča.«

V sodobnem svetovnem gospodarstvu konkurenčnost ni več omejena le na primerjalne prednosti, ki se nanašajo na razpoložljivost proizvodnih dejavnikov. V obdobju nizke razvitosti so ti dejavniki kot relativno toga kategorija igrali veliko vlogo. Danes lahko govorimo o kvalitativnih dejavnikih konkurenčne prednosti, na katere vplivamo s celostno strategijo in z ekonomsko politiko. Poleg tega na konkurenčnost vplivajo tudi pogoji povpraševanja. Tem pogojem država lahko doda svoj pečat z ustvarjanjem stimulativnega okolja kot posledico poseganja državne uprave v gospodarstvo. Med dejavnike, ki imajo vpliv na konkurenčnost, spadajo tudi medsebojno povezane dejavnosti ali sorodne in podporne panoge. Sem sodijo tudi storitve – od svetovalnih do izobraževalnih. Kajti znanje kot človeški kapital postaja vse pomembnejši proizvodni dejavnik, in sicer tako pri izdelavi strategij kot pri izrabi priložnosti, ki se ponujajo.

Slika 1: Porterjev diamant (vir: lastna slika)

Merjenje konkurenčnosti

Merjenje in ocenjevanje konkurenčnosti je bistveni pogoj za oblikovanje in preverjanje ekonomske politike in strategije. Analiza konkurenčnosti nam pove, na katerih vzvodih temelji konkurenčnost razvitih gospodarstev. Vendar moramo pred uresničevanjem ukrepov ekonomske politike ugotoviti, kaj sploh poganja gospodarsko rast in kateri so vzvodi konkurenčnosti. Podjetje lahko namreč trži svoje izdelke kljub višji ceni, če je v proizvod vgrajenega več znanja, inovativnosti in prilagojenosti potrebam kupca. Kljub nejasni razmejitvi se v globalnem gospodarstvu težišče od cenovne konkurenčnosti prenaša k necenovni. Zato se vedno bolj krepi vloga intelektualnega kapitala, ki tako konkurenčnost izboljšuje.

Z zniževanjem stroškov proizvodnje se hkrati povečuje tudi stroškovna konkurenčnost. Za ustvarjanje in ohranjanje konkurenčnih prednosti je zato bistveno investiranje v tako imenovane mehke dejavnike konkurenčnosti. »Mehka so tista neoprijemljiva znanja, ki jih je težko kvantificirati, kodificirati in skladiščiti ter prenašati, saj se nanašajo bolj na osebne značilnosti ali poteze ter vključujejo presoje in izkušnje« (<http://www.druzboslovnerazprave.org/media/pdf/clanki/61-svetlicic-kanjc.pdf>, 7. 11. 2010, stran 3). Med njimi velja omeniti naslednje:

Vrednote

Vrednote so najgloblji in najmočnejši dejavniki motivacije in pozitivnih ravnanj. Da lahko izpolnjujejo svoje poslanstvo, morajo biti vgrajene v vrednostni sistem družbe. Zavedanje podjetij o pomenu konkurenčnosti je splošen pogoj modernizacije vrednostnega sistema in sistema vrednot. To lahko da večjo težo znanju, podjetnosti in ustvarjalnosti, hkrati pa tudi okrepi nagnjenost k tveganju in tekmovanju nasploh. Vrednota mora postati tudi kritičnost in analitična sposobnost. Splošen predpogoj za to je krepitev izobrazbe kot dejavnika konkurenčnosti.

Uporaba in hitrost udejanjanja znanja

Da bi bile organizacije uspešne, se morajo znati hitro odzivati na konstantno spreminjanje okolja. Zato morajo imeti vpeljan proces ravnanja z znanjem in ga znati hitro in učinkovito uporabiti pri reševanju problemov. Kakovostno znanje temelji na vseživljenjskem izobraževanju, kjer ni več meje med neformalnim in formalnim znanjem. Podjetja danes dajejo večji pomen dejanskim kompetencam kot formalni izobrazbi, ker imajo slabe izkušnje s sposobnostjo diplomantov pri uporabi pridobljenega znanja v šolah.

Spremenjen in vedno hitrejši način poslovanja vključuje vse zaposlene v prepoznavanje in reševanje problemov ter razvijanje lastnih potencialov, to pa hkrati zahteva tudi spremembo v uporabi znanja. Torej znanje je potrebno aktivno uporabiti. Zato je bolje, da je znanje posameznika specializirano kot pa prenatrpano in morda že zastarelo enciklopedično znanje. Tako ne daje ustreznega poudarka temu, kako, zakaj in kdaj se ga da uporabiti. Hitrost uporabe znanja je zato prednost, ki lahko vsaj deloma kompenzira prednosti nizko cenovnih konkurentov.

Mreženje, lobiranje, znanje jezikov in pogajalske spretnosti

Mreženje je ključna življenjska spretnost, sposobnost dobre komunikacije in temelj grajenja medsebojnih odnosov. Že jamski ljudje so ustvarjali mreže – plemena. Brez teh bi bilo njihovo preživetje nemogoče. Mreženje pomeni povezati vse tiste, ki imajo specifična znanja, predvsem o tujih trgih, izdelkih, storitvah s tistimi podjetji, ki ta znanja pri svojih poslih potrebujejo. Spretnost mreženja je težka, ker nas v šoli o pomembnosti poznavanja novih ljudi v sedanjem poslovnem svetu niso poučili. Učitelji so največ pozornosti namenjali podatkom in številkam. Na področju komunikacije in navezovanja stikov pa smo ostali praznih rok. »Tudi testi študentov mednarodnih odnosov (avtor jih je izvajal kakšnih 8 let) na prvem predavanju, ko zastavi vprašanje, katere avtorje s področja mednarodne ekonomije na primer poznajo, kažejo, da razen svojih profesorjev ne poznajo skoraj nikogar« (<http://www.mednarodni-odnosi.si/cmo/docs/KonkurlzobrazGV06fin.doc>, 7. 11. 2010, stran 15).

V pogojih takšne ponudbe diplomantov in ob internacionalizaciji trga dela postajajo delojemalci vse bolj zahtevni. Posebno cenijo sposobnosti timskega dela in reševanja multidisciplinarnih problemov s pomočjo izmenjave informacij, ocenjevanjem in presojanjem, in to ne le s sodelavci, pač pa tudi s potrošniki in dobavitelji. Za menedžerje in vodilne komercialiste so zato zlasti pomembne komunikacijske in pogajalske spretnosti, še zlasti lobiranje. Lobiranje je demokratični proces nejavnega vplivanja civilne družbe na tiste, ki odločajo, in je poleg pogajanj ključno za vsako dejavnost. V Sloveniji specialnega zakona o lobiranju ni. Ker je lobiranje osnovni del vsake demokracije, ima tudi preprost etični kodeks (Code of Conduct). Kodeks so leta 1996 podpisali predstavniki lobistov in Evropska unija. Vendar pa še tako trdni argumenti sogovornika ne prepričajo, če niso pravilno predstavljeni. Za pravilno predstavitev je zato potrebno znanje tujih jezikov. Še posebej je pomembno, da poteka komunikacija v jeziku kupca ob hkratnem poznavanju njegove kulture in navad.

Slika 2: Socialno mreženje (vir: <http://www.siol.net/>)

Institucije, pravila, upravljanje

Pomemben dejavnik povečevanja razvoja in konkurenčnosti so brez dvoma tudi institucije, ki izvajajo določene oblike pomoči in omogočajo programe za uveljavljanja delovanja trga na stabilen in pregleden pravni način. Tu mislimo predvsem na vlogo države, ki nudi podjetjem podporo na nacionalni, regionalni in lokalni ravni z razvojem poslovne infrastrukture. To so na primer posebne finančne institucije, skladi, tehnološki centri in poslovne cone. Med drugim lahko država in tudi evropske institucije nudijo podporo v obliki posojil, davčnih olajšav in nepovratnih pomoči pri zaposlovanju. Seveda mora obstajati predhodno dogovorjen stabilen in pregleden pravni sistem, ki vnaprej določa pravila in sankcije za vse udeležence. Kljub temu obstaja velika enotnost v tem, da postaja okolje delovanja družbe vse bolj nepredvidljivo. Dosedanje prednosti in recepti delovanja v prihodnost ne bodo več zadoščali. V tem pogledu postaja vse pomembnejša tudi sposobnost upravljanja. Kot ugotavlja Bohinc (2001, stran 20), je »korporacijsko upravljanje, kakor prevajamo vse bolj uveljavljeni in težko neposredno prevedljivi izraz »corporate governance«, v razvitem svetu tema vsestranskega preučevanja in zanimanja. Z učinkovitim sistemom korporacijskega upravljanja je namreč nedvomno mogoče povišati uspešnost gospodarstva«. Izobraževanje je v tem pogledu tista predpostavka, ki to lahko zagotavlja, saj država ne more delovati namesto posameznikov v podjetjih ali na trgu.

Obvladovanje večine medkulturnega komuniciranja

Komunikacijo med osebami iz različnih kultur lahko definiramo kot medkulturno komuniciranje. Njen pomen se z razmahom globalizacije samo še povečuje. Gre za izmenjavo sporočil, ki potekajo med akterji z različnim kulturnim poreklom. Razlike v njihovi kulturi vodijo v različne interpretacije verbalnih in neverbalnih znakov. Nepoznavanje teh razlik lahko onemogoči prve stike in že v kralji zatre dobre poslovne ideje. Za razumevanje medkulturnega komuniciranja mora imeti posameznik široko znanje ne samo o jeziku, ampak tudi o navadah, običajih, kulturi in verovanju. Včasih za uspešno komunikacijo ni zadostno samo verbalno razumevanje jezika, temveč tudi neverbalna komunikacija, kot sta mimika obraza, gestika rok, obnašanje, navade in kretnje. Ravno zaradi nepoznavanja teh dejavnikov pogosto prihaja do zavračanja drugih kultur.

Tako ugotavlja tudi Fink (<http://www.ibsperocevalec.si/naslovnica/116--medkulturne-razlike-v-poslovni-komunikaciji>, 15. 11. 2010): »s poznavanjem in z razumevanjem kulturnih razlik lahko dojamemo, zakaj se pripadniki drugih kultur tako vedejo, kaj jim je pomembno. Vodi nas k spoštovanju drugih običajev, tradicije, bogastva drugih kultur. Znanje in odprtost nam pomagata, da ne reagiramo napačno na vedenje, ki ga ne razumemo, in tako vplivamo na boljše odnose, manj konfliktnih situacij.«

2.2 JEZIKOVNA POLITIKA EU

Jezik je sestavni del identitete narodov in najbolj neposredni izraz vsake kulture. V tisočletjih so se evropski jeziki spreminjali, prodrli so novi in izpodrinili stare. Nekateri so celo izumrli. V Evropski uniji postaja večjezičnost vse pomembnejša, saj je znanje jezikov za življenje v njej nepogrešljivo. Jezikovna različnost v EU in sodelovanje z drugače govorečimi postaja naš vsakdanjik. S svojo jezikovno politiko EU varuje jezikovno raznolikost. Po Maastrichtski pogodbi (1992) sta spodbujanje učenja jezikov in večjezičnosti posameznika ter poudarjanje jezikovne različnosti postali temelja izobraževalne politike EU. Glavne jezikovne družine v Evropski uniji so: germanska, romanska, slovanska, baltska in keltska. Pomembnejši cilj Evropske unije je omogočiti državljanom, da bi poleg maternega jezika tekoče uporabljali še dva tuja jezika. Ljudje zato potrebujejo spodbudo za učenje tujih jezikov. Boljše znanje tujih jezikov bi omogočilo bolj zdravo večjezično gospodarstvo, lažji dostop do evropske zakonodaje, postopkov in informacij. »Jezik je ne le eden izmed elementov identitete posameznika, temveč je tudi sredstvo, ki posamezniku sploh omogoči, da se vključi v družbo ter izraža samega sebe, kakor mu tudi omogoča, da ponotranji svoje izkušnje«

(Smrkolj, http://www.laibach.diplo.de/Vertretung/laibach/sl/06/Alumni-Verein/Downloaddatei__Vortrag__Maja__Smrkolj__SVN,property=Daten.pdf, 16. 11. 2010, stran 2).

Zakonodaja, sprejeta v Evropski uniji, mora biti zato na razpolago vsem njenim državljanom v svojem maternem jeziku. Državljan EU imajo pravico na evropski parlament, posvetovalna telesa, varuha človekovih pravic in druge organe nasloviti vprašanja in pobude v uradnem jeziku svoje domovine in prejeti odgovore v istem jeziku. To je edinstveni primer na svetu, da je večjezičnost zajeta v upravi in zakonskih aktih. Seveda pa odločitve v zvezi z jezikovnimi vprašanji v praksi sprejemajo tudi številne druge organizacije: izvajalci izobraževanja, regionalne in lokalne oblasti, socialni partnerji, mediji in storitveni sektor.

Jeziki in konkurenčnost

Pomen znanja tujih jezikov v razširjenem svetovnem gospodarstvu se pokaže že v razvoju novih poklicnih možnosti, kar prinaša nove in bolj zanimive delovne naloge. Njihova uporabnost ni razvidna samo v sodelovanju s tujimi partnerji, ampak je pomembna tudi pri poklicih v domačem okolju. Tu mislimo predvsem na vladne organe in agencije, kot so carina, urad za tujce, turizem, gostinstvo in druge. Novo dodano vrednost pa lahko prinašajo tudi v zagotavljanju boljših storitev, kot so zdravstvo, sociala in trgovina.

V svetovnem merilu je vedno manj administrativnih ovir za mednarodno sodelovanje in poslovanje. Neposredno komuniciranje je za številne delodajalce vedno pomembnejši dejavnik pri sklepanju poslov. Podjetja zato izbirajo svoje zaposlene tudi na podlagi znanj tujih jezikov. Še posebno konkurenčnost na trgu dela dosegajo tisti iskalci zaposlitve, ki znajo poslovati v več kot enem jeziku.

Učinkovito učenje jezikov

Sposobnost komunikacije v tujem jeziku je poleg inovativnosti in znanja tista velika prednost posameznikov organizacij in podjetij, ki je bistvena za uspeh in ima pravo ekonomsko vrednost. Koristi tega znanja so pomembne tudi za dobrobit družbe na splošno. Ker so v poslu pri reševanju problemov in iskanju rešitev velikokrat sestavljene večjezične in večkulturne skupine, je znanje jezikov še toliko bolj pomembno. Učenje jezikov je dobro za urjenje pozornosti, zaznavanja spomina, koncentracije, za povezovanje misli in kritično razmišljanje. Vsak posameznik se lahko nauči govoriti ali razumeti nov jezik; za to ni nikoli prepozno. Kot navaja Urbanc (2004, stran 22), »jezikoslovci trdijo, da za večino pogovorov zadošča 2000 do 3000 besed. Naš cilj je, da te besede z lahkoto razumemo in jih tekoče uporabljamo. Dejansko lahko nekako obvladujemo različne položaje že, če znamo tisoč besed tujega jezika«.

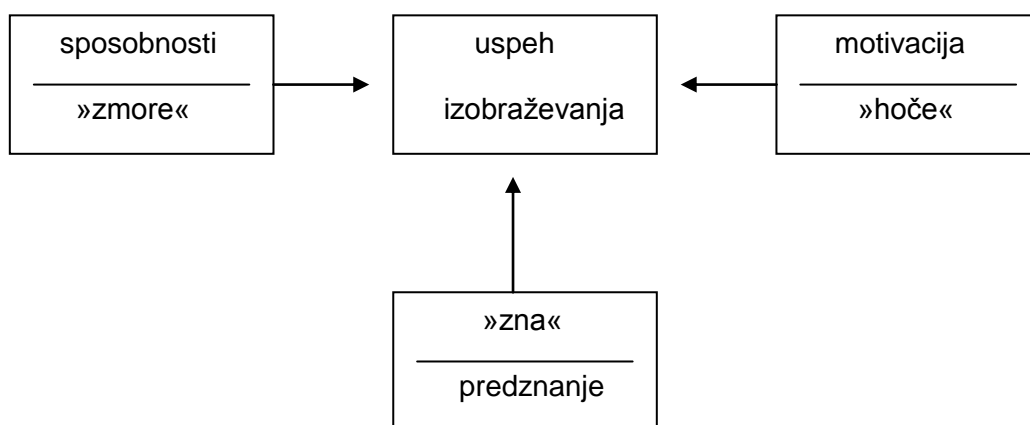
Učenje jezikov je proces, ki traja vse življenje in lahko omogoči posamezniku hitrejše napredovanje ali možnost za boljše zaposlitev tudi izven meja svoje domovine. Načini učenja tujih jezikov so lahko zelo različni. V okviru formalnega izobraževanja je pomembno, da izobraževalni sistemi v državah članicah EU poleg maternega vključujejo še enega ali dva druga tuja jezika. Pomembno vlogo pri promociji večjezičnosti in prednosti učenja jezikov imajo vsekakor učitelji v javnih in zasebnih šolah. Ti še posebno spodbujajo učenje jezikov na terciarni stopnji in pri izobraževanju odraslih. Jezika se lahko naučimo tudi sami. Obstajajo tečaji za samouke v obliki učbenikov, vaj, videotrkov ali zgoščenk. Mnoge jezikovne šole izvajajo tečaje v državah, v katerih govorijo jezik, ki se ga učimo.

Učimo se lahko tudi v službi. Mnoga podjetja ponujajo brezplačne tečaje jezikov ali jih sofinancirajo oziroma omogočajo njihov obisk med delovnim časom. Evropska komisija pospešuje dobro prakso in skrbi za metode promoviranja in izkoriščanja rezultatov projektov. V ta namen ponuja strateške smernice in uvaja številne programe za pospeševanje jezikovnih projektov. Eden od programov je program Socrates. Ključni faktor uspešnega učenja jezikov je tudi motivacija. V ta namen je oblikovana tudi nagrada Evropsko jezikovno priznanje, ki spodbuja nove pobude na področju poučevanja in učenja jezikov, nagrajuje nove tehnike poučevanja jezika, jih promovira in s tem pospešuje dobro prakso.

Vseživljenjsko učenje

Evropska unija se v zadnjem času srečuje z mnogimi spremembami, ki jih prinaša globalizacija. V Evropi se z bolonjsko reformo študija oblikuje enoten prostor, ki bo ustvaril enakovreden nivo znanja med evropskimi diplomanti. Vseživljenjsko učenje jezikov omogoča, da ostajajo državljani s stalnim učenjem in z izpopolnjevanjem bolj konkurenčni. V ta namen je pomembno že učenje tujega jezika v zgodnjem otroštvu. Nadaljuje se preko šolskega, poklicnega in visokošolskega izpopolnjevanja do izobraževanja odraslih. Ker je stalno izobraževanje pogoj za ustvarjanje in ohranjanje konkurenčnih prednosti tako gospodarstva kot posameznika, se bomo v nadaljevanju usmerili predvsem na zadnji segment. Na vprašanje, ali so se odrasli še sposobni učinkovito učiti, je odgovoril že Galton leta 1844. Spoznal je, da ljudje med 25. in 45. letom izgubijo komaj 4 % sposobnosti za učenje. Obstajajo sicer določene razlike med otroki in odraslimi, zato sposobnosti učenja med njimi niso neposredno merljive. Odrasli lažje dojemajo snov, pri katerih so potrebne določene socialne izkušnje. Za njih je pomembno tudi, da je učenje smiselno in logično povezano. Medtem imajo otroci prednost pri mehničnem pomnjenju. Učinkovitost učenja pri odraslih je močno odvisna tudi od metod izobraževanja in od prepletajočih se ostalih aktivnosti, kot so delo, družina ali politična angažiranost. Vendar to še ne pomeni, da so pri odraslih zato zmanjšane sposobnosti za izobraževanje.

Danes še vedno prevladuje mnenje, da se otroci lažje naučijo jezika in da starejši težje dosežejo poglobljeno znanje tujega jezika. Vendar znanje jezikov postaja eno najpomembnejših znanj in ga vedno primanjkuje. Pomembno je, da ga pridobivamo v različnih starostnih obdobjih. »Učenje tujih jezikov pri odraslih ni mogoče samo na osnovi učbenika in ustrezne literature, ampak mora celoviteje zajeti kulturo navade in način življenja« (Kos, 1979, stran 33). Poleg tega odrasli za uspešno izobraževanje potrebujejo tudi ustrezno motivacijo, ki omogoča uporabo znanja v več življenjskih situacijah in ima večjo vlogo kot same sposobnosti. Vpliv na uspeh izobraževanja ima že pridobljeno znanje in dejstvo, do katere mere je novo znanje povezano s prejšnjim in pomeni nadaljevanje tega, kar že znajo.

Slika 3: Dejavniki uspešnega učenja (vir: Kos, 1979, stran 53)

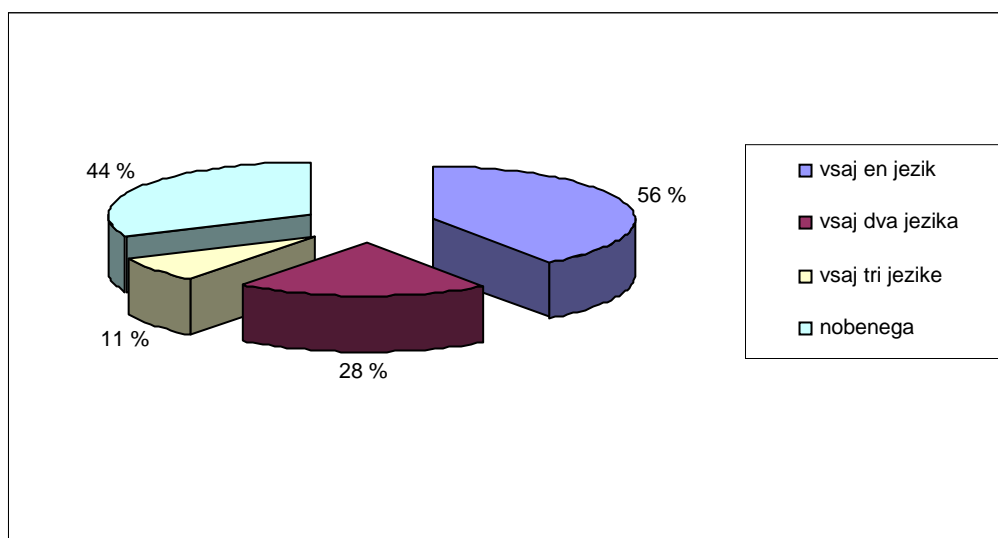
3 OBSTOJEČE STANJE ZNANJA JEZIKOV

3.1 POSNETEK STANJA

Evropa je celina mnogih jezikov. EU danes šteje 500 milijonov državljanov, 27 držav članic, 3 abecede in 23 uradnih jezikov. V evropsko dediščino spada še 60 drugih avtohtonih in neavtohtonih jezikov, ki jih govorijo skupine v določenih pokrajinah. Poleg tega imigranti govorijo široko paleto jezikov. Ocenjuje se, da je znotraj meja Evropske unije prisotnih vsaj 175 narodnosti.

Globalizacija, staranje prebivalstva in hitre tehnološke spremembe so privedle do večje mobilnosti, saj vse več Evropejcev dela v drugi članici Unije, izven svoje matične dežele. Tu prihajajo v stik z državljani drugih držav in zato je za veliko število ljudi materni jezik izgubil svoj prvotni pomen. Ti ljudje poleg jezika države gostiteljice govorijo tudi jezik migrantov – še posebej če živijo ali so odrasli v jezikovno mešanih družinah ali drugih večjezičnih okoljih.

Lahko rečemo, da je Evropa danes večjezična skupnost in veliko državljanov govori več jezikov. Vendar pa je znanje jezikov po Evropi zelo neenakomerno razdeljeno.

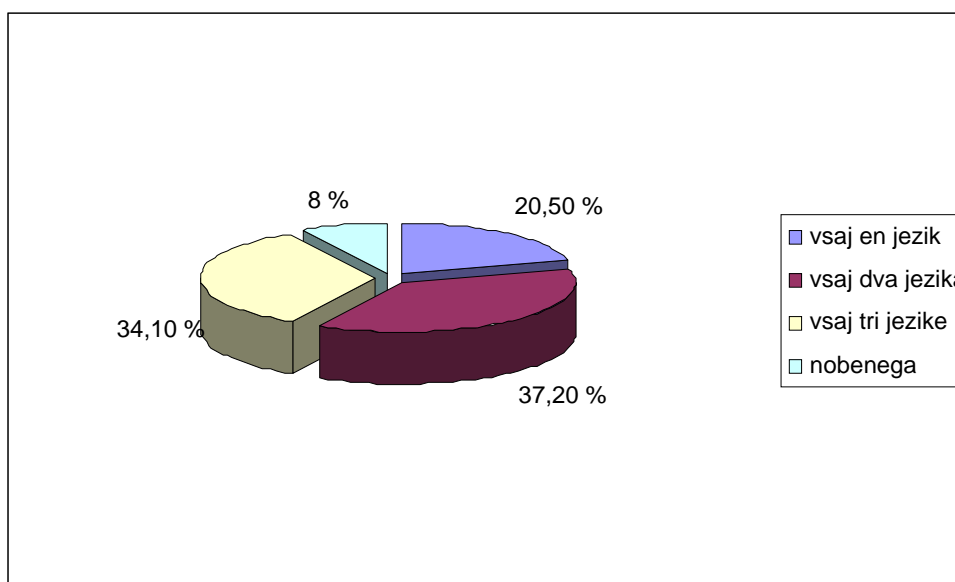

Slika 4: Znanje jezikov – poleg maternega (vir: Eurobarometer 243)

Ključni statistični podatki o znanju jezikov so zbrani v raziskavah Eurobarometra 243, v katerih je navedeno, da se »56 % državljanov v državah članicah EU lahko sporazumeva še v enem jeziku poleg maternega. Glede na cilj, da naj bi vsak državljan EU poleg svojega maternega jezika znal še dva jezika, 28 % anketirancev trdi, da govorijo dva tuja jezika dovolj dobro, da se lahko sporazumevajo. To velja zlasti za Luksemburg (92 %), Nizozemsko (75 %) in Slovenijo (71 %). 11 % anketirancev navaja, da poleg svojega maternega jezika obvladajo vsaj še tri jezike. Vendar pa skoraj polovica anketirancev, 44 %, priznava, da ne znajo nobenega tujega jezika« (http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_243_sum_sl.pdf, 9. 11. 2010).

Tudi v Sloveniji smo v letu 2007 prvič pridobili uradne podatke o znanju tujih jezikov z mednarodno Anketo o izobraževanju odraslih. Podatki pokažejo, da se Slovenci radi učimo tujih jezikov. Vendar pa obstajajo določene razlike glede na izobrazbeno strukturo. Tako delež znanja tujih jezikov pri izobrazbeni stopnji, ki je nižja od srednje šole, močno upade.

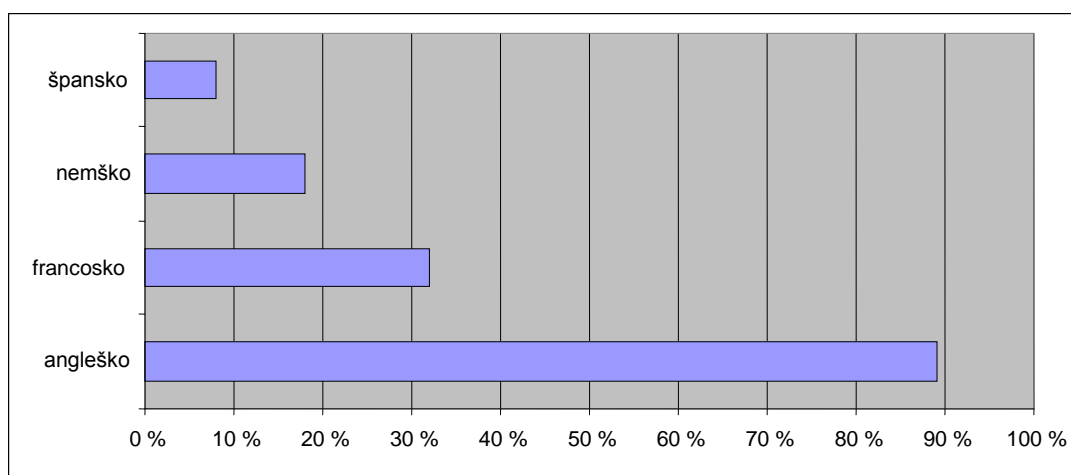
»Zbrani podatki kažejo, da v Sloveniji 92 % oseb v starosti 25–64 let govori vsaj en tuji jezik, od tega jih 20,5 % govori en tuji jezik, 37,2 % dva tuja jezika in 34,1 % tri ali več tujih jezikov. Opozoriti pa moramo, da je bila v omenjeno anketo zajeta tudi generacija, ki se je po obveznem predmetniku v osnovni šoli učila še srbohrvaščino, ta jezik pa zdaj prav tako velja za tuji jezik. Po podatkih iz te ankete je namreč srbohrvaščina – za angleščino in nemščino – tretji najpogostejši tuji jezik, ki ga govorijo (tj. razmeroma dobro obvladajo) prebivalci Slovenije v starostni skupini 25–64 let« (<http://www.stat.si/doc/statinf/09-si-272-1001.pdf>, 24. 11. 2010, stran 14).

Slika 5: Znanje tujih jezikov v Sloveniji (vir: Izobraževanje odraslih)

Jeziki in izobraževalni sistemi

V Evropi je poučevanje jezikov v osnovnih šolah vedno bolj razširjeno. Izobraževanje je obvezno za učence in dijake, stare od 12 do 18 let. Celotno število ur, namenjenih učenju jezikov, obsega od ene do šestih ur na teden. Na Irskem, v Italiji in Grčiji se običajno poučuje samo en tuji jezik, drugje pa se učijo dveh ali treh jezikov ali imajo vsaj možnost za to. Med jezike, ki se poučujejo največ, še vedno spada angleščina in je na splošno prvi tuji jezik v izobraževanju v vseh državah članicah. Od celotne populacije se 89 odstotkov učencev uči angleščino, 32 odstotkov francoščino, 18 odstotkov nemščino in 8 odstotkov španščino.

Slika 6: Najbolj poučevani jeziki v Evropi (vir: Evropsko leto jezikov)

Programi usposabljanja

Evropska unija se loteva široke palete dejavnosti za pospeševanje učenja jezikov. V ta namen je Evropska komisija v svoji beli knjigi »Poučevanje in učenje: v učečo se družbo« pripravila vrsto programov, s katerimi želi, da bi državljani EU pridobili znanje treh evropskih jezikov – poleg maternega jezika vsaj še dva druga. Eden temeljnih programov izobraževanja je program Socrates. Njegov namen je izboljšati znanje evropskih jezikov. Jeziki so zajeti v vseh osmih delih programa, še posebej pa so jezikom namenjene naslednje dejavnosti:

Lingua: poučevanje in učenje jezikov (projekti, kampanje, seminarji, mreže za motiviranje).

Comenius: šolsko izobraževanje (izmenjave med šolami, štipendije učiteljem jezikov, razvoj izobraževalnih gradiv, partnerstva).

Erasmus: visoko šolstvo (omogoča študentom od 3- do 12-mesečno bivanje na univerzah v tujini z udeležbo na intenzivnih tečajih jezika njihove države gostiteljice).

Grundtvig: izobraževanje odraslih (usposabljanje z nadnacionalnimi projekti, mrežami in s štipendijami).

Vzporedno s programom Socrates poteka tudi program Leonardo da Vinci, ki je namenjen razvoju poklicnega strokovnega izobraževanja in usposabljanja v Evropi. Njegov cilj je podpirati pridobivanje in uporabo znanja, spretnosti in kvalifikacij za opravljanje poklica. Njegov namen je povečati število in kakovost mednarodnih usposabljanj, z inovativnim razmišljanjem v duhu evropske dimenzije pa zagotoviti zaposljivost posameznikov in njihovo vključenost na evropski trg dela.

Za uspešno mobilno poklicno pot posameznikov in s tem konkurenčnost podjetij je torej znanje tujih jezikov odločilno. V okviru tega programa se sofinancirajo projekti, ki podpirajo mednarodno usposabljanje dijakov, vajencev, oseb na trgu dela in strokovnih delavcev v poklicnem izobraževanju. Programa Leonardo da Vinci daje podporo večnacionalnim projektom za razvijanje gradiva in metod jezikovnega pouka za posamezne poklice in gospodarske sektorje. Sem spada uporaba posnetkov jezikovnega učenja in samostojnega učenja, kar prispeva h kakovosti in privlačnosti poklicnega izobraževanja ter usposabljanja.

Nekaj ciljev programa Leonardo da Vinci

(http://www.cmepius.si/files/cmepius/userfiles/erasmus/publikacije/socrates_Leonardo_zbornik_slo.pdf, 27.11.2010, stran 41):

- evropska dimenzija: dvig evropske dimenzije izobraževalnega sistema v Sloveniji ne glede na izobrazbeno raven;
- inovativnost: dvig inovativnosti pri oblikovanju izobraževalnih poti v organizaciji;
- dostopnost: izboljšanje dostopnosti do izobraževalnih poti oz. možnosti za usposabljanje na nacionalnem nivoju;
- kakovost: dvig kakovosti izobraževanja in/ali usposabljanja v organizaciji;
- integracija in reintegracija: izboljšanje poklicne integracije oz. reintegracije;
- zaposljivost: dvig zaposljivosti udeležencev;
- prilagodljivost: boljša prilagodljivost udeležencev;
- konkurenčnost: povečevanje konkurenčnosti;
- podjetništvo: spodbujanje podjetništva;
- veščine in kompetence: izboljšanje veščin in kompetenc udeležencev na področju poklicnega izobraževanja;
- dostopnost do usposabljanja: boljša dostopnost skupin s slabšim položajem na trgu dela (npr. invalidi) do različnih oblik usposabljanja.

Regionalni in manjšinski jeziki

Evropa precejšnje pozornost pripisuje pospeševanju jezikovne raznolikosti. Pomaga državam članicam pri pospeševanju učenja skoraj 30 nacionalnih in regionalnih jezikov. V ta namen financira projekte za pospeševanje in izboljšanje učenja regionalnih in manjšinskih jezikov, krepitev sodelovanja med ljudmi ter krepitev jezikovne in kulturne dediščine. Znanje tujih jezikov je namreč odločilno za globalno usmerjeno Evropo. V mnogih državah je za večino ljudi povsem običajno, da lahko uporabljajo vsaj tri jezike. Ti ljudje se lažje selijo iz države v državo zaradi izobraževanja in zaradi poklicnih ali drugih razlogov. Njihove spretnosti so privlačne za delodajalce. Imajo dobre možnosti, da izrabijo prednosti evropskega

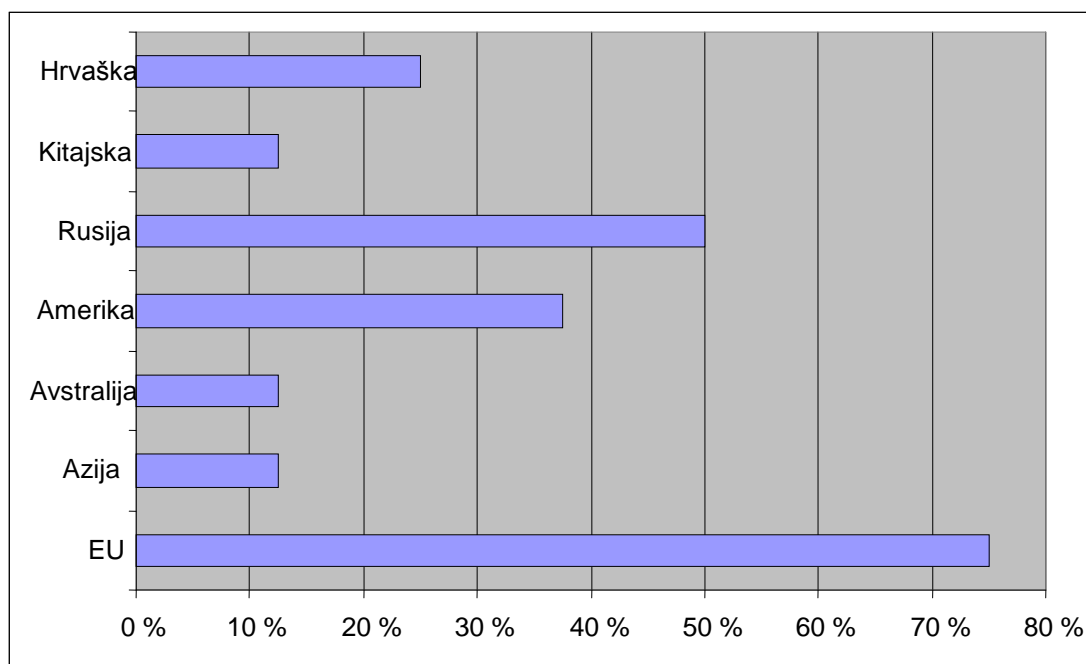
državljanstva in enotnega trga, zlasti pa pravico do bivanja in opravljanja poklica kjer koli v Evropski uniji.

REZULTATI LASTNE RAZISKAVE

Z raziskovalnim delom naloge smo ugotavljali stanje na področju znanja tujih jezikov v Sloveniji, njihovo uporabo pri poslovanju in vpliv na konkurenčnost. Namen raziskave je ugotoviti, koliko je znanje tujih jezikov res odločilno za poslovanje, in ali so programi usposabljanja in učenja tujih jezikov, ki jih organizira Evropska unija, dovolj prepoznavni. Za intervju smo izbirali podjetja, katerih poslovanje je v glavnem orientirano na izvoz. V ta namen smo razposlali 57 vprašalnikov. Vrnjenih je bilo 21, kar pomeni 36 %. Intervju je potekal preko elektronske pošte.

Ključni trgi, s katerimi podjetja sodelujejo

Podjetja, ki so odgovorila na intervju, največ sodelujejo z državami Evropske unije (75 %). Tradicionalno so tu še vedno najbolj zastopane države Nemčija, Italija, Avstrija in Švica. 50 % podjetij posluje na trgih bivše Sovjetske zveze in Rusije, sledi nastop na trgih severne in južne Amerike s 37,5 % in Hrvaške s 25 %. Trgi Kitajske, Avstralije in Azije pa so zastopani enakomerno, saj ima vsak 12-odstotni delež.

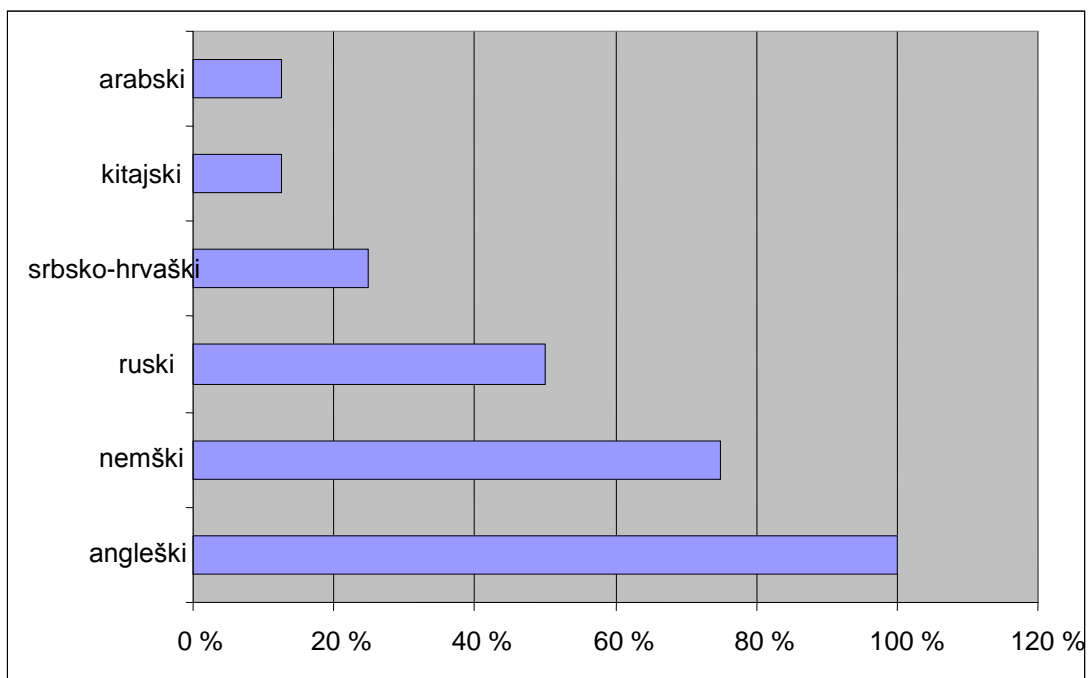
Slika 7: Ključni trgi poslovanja (vir: lastna raziskava)

Komuniciranje v tujem jeziku

Na vprašanje, ali imajo pri poslovnem komuniciranju v tujem jeziku težave, so vprašani odgovorili, da teh težav nimajo. V glavnem se prilagajajo kupcu in uporabljajo določen svetovni jezik, ki ga obvladajo tudi sogovorniki. Nekateri imajo težave le pri manj razširjenih jezikih.

Zahteva po znanju specifičnega tujega jezika

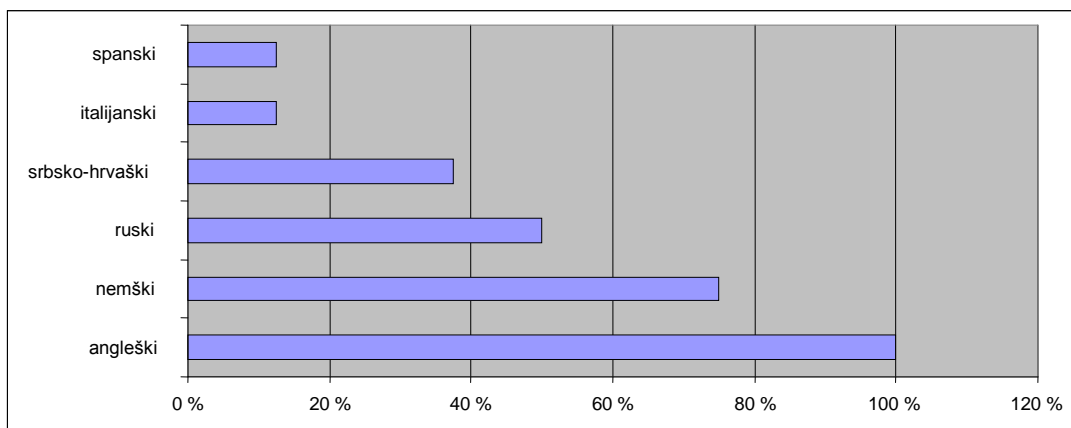
Vsa podjetja, ki so posredovala odgovore od svojih zaposlenih, zahtevajo vsaj pasivno znanje svetovnega jezika. Prevladuje angleški jezik (100 %), sledita nemški (75 %) in ruski (50 %) jezik. Srbsko-hrvaški jezik zajema 25-odstotni delež. Najmanjše zahteve so po arabskem in kitajskem jeziku; vsak zajema po 12,5 %.

Slika 8: Zahtevani jeziki pri poslovanju (vir: lastna raziskava)

Najpogosteje uporabljeni jeziki pri komuniciranju s poslovnimi partnerji

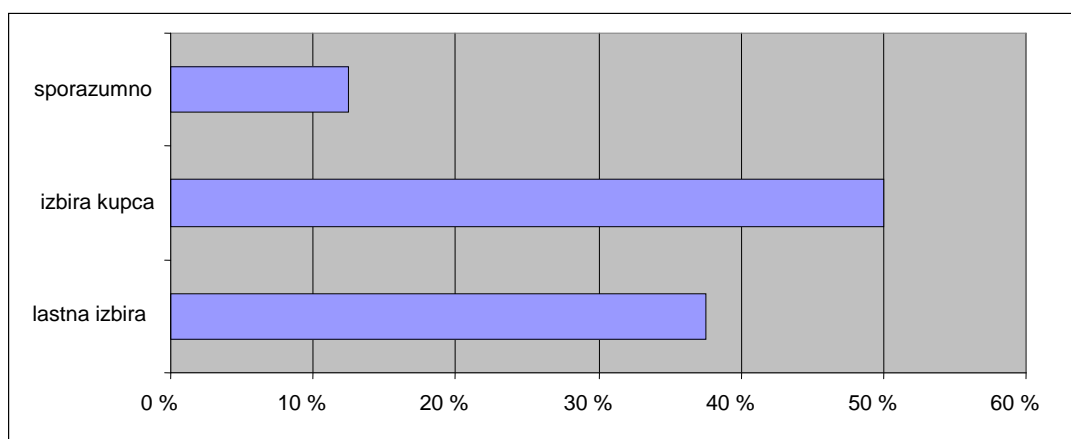
Kot je že pokazala raziskava Eurobarometra 243, smo tudi mi ugotovili, da ostaja angleški jezik še vedno najpogosteje uporabljan jezik poslovne komunikacije, saj ga uporabljajo vsi anketirani. Sledi mu uporaba nemškega (75 %), ruskega (50 %), in srbsko-hrvaškega (37,5 %) jezika. Španski in italijanski jezik sta zastopana s po 12,5 %.

Slika 9: Najpogosteje uporabljeni jeziki (vir: lastna raziskava)

Izbira jezika pri poslovnem komuniciranju

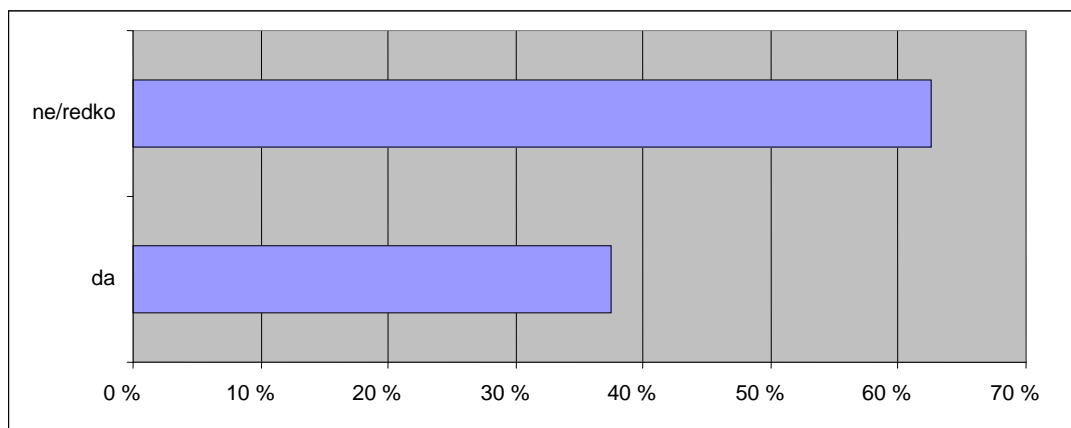
Podjetja, ki so odgovorila na intervju (50 %), se v glavnem prilagajajo zahtevam kupca in izbor jezika za komunikacijo prepustijo njemu. Tudi tu običajno prevladuje angleški jezik. Tistih, ki sami izberejo jezik komunikacije, je 37,5 %. Ostali (12,5 %) pa se za izbor dogovorijo skupaj s kupcem.

Slika 10: Izbir jezika komunikacije (vir: lastna raziskava)

Uporaba uslug tujega prevajalca ali tolmača

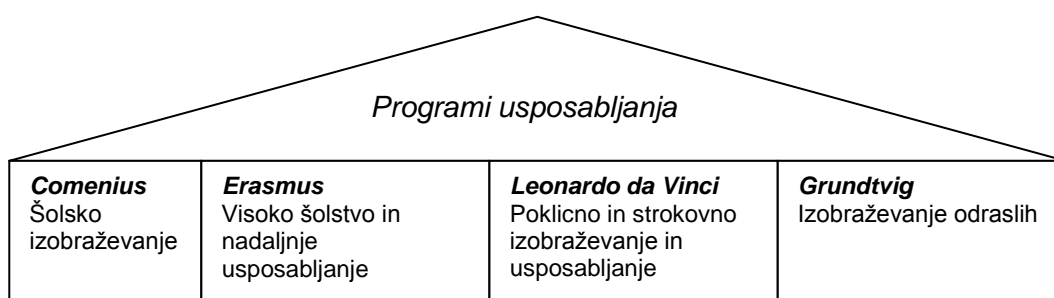
Ob vprašanju, ali je vaše podjetje kdaj zaposlilo tujca kot prevajalca ali tolmača, je 37,5 % vprašanih odgovorilo, da so ga zaposlili. Ostali (63,5 %) pa še ni uporabljalo njegovih uslug ali pa jih je uporabilo zelo redko.

Slika 11: Uporaba uslug prevajalca (vir: lastna raziskava)

Poznavanje evropskih programov učenja jezikov

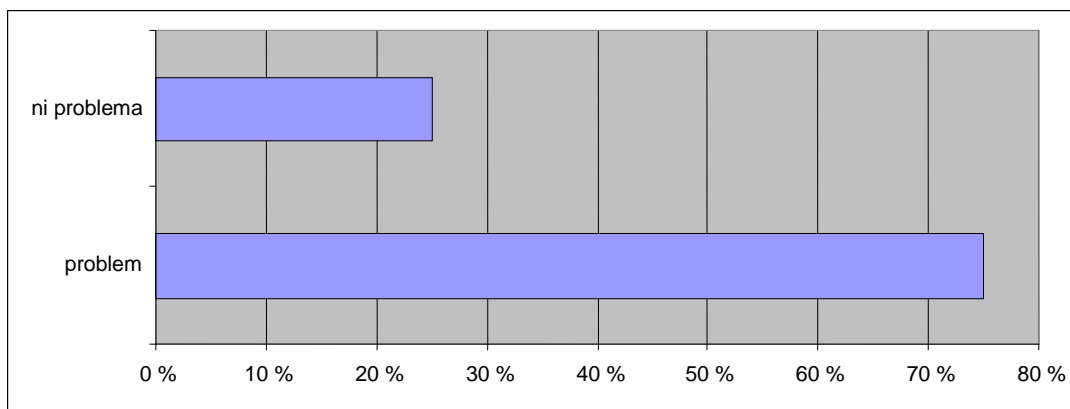
Evropska unija namenja finančna sredstva za jezikovno izobraževanje in usposabljanje. Anketirane smo vprašali, ali poznajo programe, kot sta Socrates in Leonardo da Vinci. Vsi so odgovorili, da programe sicer poznajo, vendar se jih nihče ni udeležil, niti nihče ni izkoristil možnosti pridobitve finančnih sredstev s strani Evropske unije.

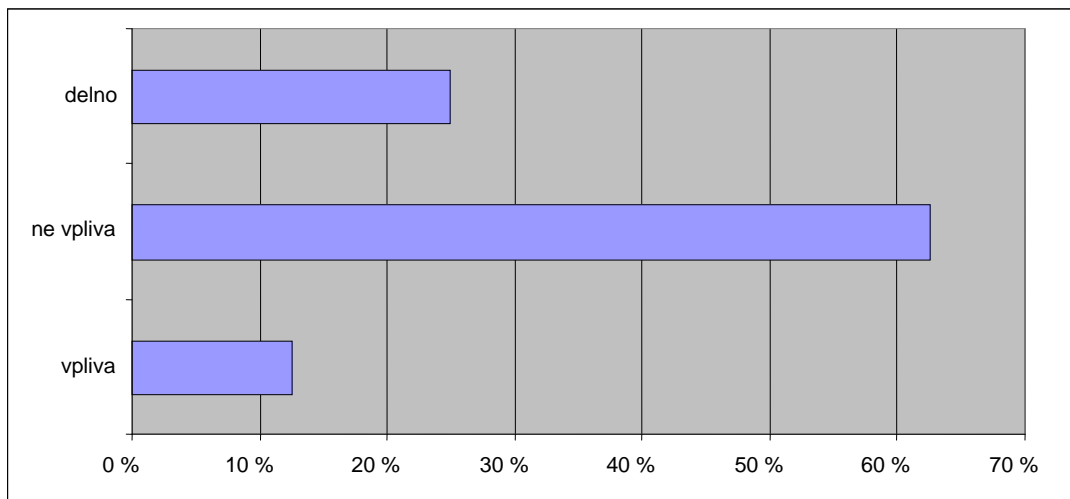
Slika 12: Programi usposabljanja (vir: lastna slika)

Pomanjkanje jezikovnih spretnost in vpliv na poslovanje

Vprašana podjetja se v glavnem strinjajo (75 %), da pomanjkanje jezikovnih spretnosti predstavlja problem za poslovanje. Kljub temu pa jih je 62,5 % odgovorilo, da jezikovna kompetentnost ne vpliva na izbor njihovih izvoznih trgov. To predstavlja problem le za 12,5 % vprašanim, pri ostalih je ta vpliv le delni.

Slika 13: Pomanjkanje jezikovnih spretnosti pri poslovanju (vir: lastna raziskava)

Slika 14: Vpliv znanja jezikov na izbor izvoznih trgov (vir: lastna raziskava)

3.2 KRITIČNA ANALIZA

Obstoječe stanje na področju znanja tujih jezikov v Evropi in tudi v Sloveniji pokaže, da ljudje sicer govorijo dokaj pestro paleto jezikov. Vendar se pri vsem tem jezikovnem bogastvu zna v drugem jeziku sporazumevati le približno polovica prebivalcev EU, kar se vse bolj čuti tudi v gospodarstvu. Problem pri poslovanju nastane predvsem, ko eden od partnerjev ne obvlada maternega jezika sogovornika, drugi pa slabše govori katerega od svetovnih jezikov.

Prav zaradi nezmožnosti sporazumevanja zato številna mala in srednja podjetja izgubljajo stranke in posel. Na to je opozorila tudi naša raziskava, saj je 75 % vprašanih odgovorilo, da je pomanjkanje jezikovnih spretnosti problem, kljub temu da je znanje angleškega jezika pri njih dobro zastopano. Vendar pri globalnem poslovanju ni pomembno samo znanje angleščine. Čedalje bolj je zaželeno tudi znanje drugih jezikov, denimo ruščine in nemščine (za vzhodno Evropo), francoščine (za Afriko) in španščine (za Latinsko Ameriko). Pomanjkanje znanj teh jezikov se kaže tudi pri izboru trga poslovanja, saj analize Evropske unije in tudi naše raziskave kažejo, da je poslovanje še vedno preveč omejeno samo na trge Evropske unije.

Tu pa, kot kaže analiza, ne prihaja do večjih težav pri izbiri jezika poslovanja. Problem je tudi v poučevanju jezikov. V izobraževalnih programih je od jezikov najbolj pogosto zastopana angleščina (v več kot 50 %). Čeprav se Evropska unija trudi to razmerje spremeniti in zato uvaja številne programe usposabljanj (Socrates in drugi), pa ugotavljamo, da podjetja te programe sicer poznajo, vendar jih premalo uporabljajo. To se kaže tudi v problemih kadrovske službe, ki le s težavo zapolnijo delovna mesta, na katerih je potrebno znanje tujih jezikov. Morda je krivda tudi pri delodajalcih samih. V odgovorih na vprašanje, ali od svojih zaposlenih zahtevajo uporabo specifičnega tujega jezika za poslovanje, ni bil naveden niti španski in niti francoski jezik.

To kaže na dejstvo, da se na teh področjih sporazumevajo v nekem drugem svetovnem jeziku, verjetno angleškem. Ali pa na teh trgih ne poslušajo, pa bi morda radi. Tudi podatki ankete o izobraževanju odraslih (<http://www.stat.si/doc/statinf/09-si-272-1001.pdf>, 24. 11. 2010) kažejo, da se francoščino in ruščino kot drugi tuji jezik se uči le malo gimnazijcev. V šolskem letu 2008/2009 se je francoščino kot drugi tuji jezik učilo manj kot 10 % populacije gimnazijcev, medtem ko se ruščino, razen redkih izjem, gimnazijci ne učijo več.

Ker se evropska gospodarstva preusmerjajo od kmetijstva in proizvodnje na področja, ki temeljijo na znanju, je znanje tujih jezikov pogoj za enakopravno vključevanje v mednarodne projekte. Zato mora učenje jezikov postati del procesa vseživljenjskega učenja. Ne samo za mlade, temveč tudi za starejše in nižje izobražene, da bi tako ohranili svojo konkurenčnost.

Potreba po bolj usposobljenih delavcih bo namreč vedno bolj pereča, kajti globalno gospodarstvo se neprestano spreminja, s tem pa tudi potrebe po novih znanjih. Ravno znanje in učenje tujih jezikov dolgoročno nedvomno za delavce pomeni določeno stopnjo ekonomske in socialne varnosti. Jezikovno znanje je seveda

pomembno tudi za novo priključene članice EU. Če se znamo sporazumevati v tujem jeziku, lahko bolje izkoristimo ne samo gospodarske, ampak tudi kulturne in družbene priložnosti, ki jih prinaša evropsko povezovanje. Seveda pa se je tu potrebno zavzeti za enakopravni položaj jezikov. Kot se zdi samoumevno, da Slovenci v tujini komuniciramo v nekem tujem jeziku, tako bi se tudi tujci, ki delajo in bivajo pri nas, morali naučiti našega jezika.

4 PREDLAGANE REŠITVE

Blaginja Evrope je v prihodnosti odvisna od uspešnih podjetij ter predvsem od konkurenčnosti in mobilnosti zaposlenih. To lahko dosežemo samo s pridobivanjem kvalifikacij, znanj in spretnosti, potrebnih za uspeh na trgih dela. Med ta znanja nedvomno sodijo tudi znanja tujih jezikov. Evropski sistemi izobraževanja in usposabljanja se razlikujejo od države do države, vendar se vsi spoprijemajo s podobnimi težavami. Delež mladih, ki v izobraževanju in usposabljanju ne razvijejo vsega svojega potenciala, je prevelik, zato so za rešitev teh vprašanj potrebni usklajeni ukrepi na ravni EU.

4.1 IZBOLJŠANJE IZOBRAŽEVALNIH SISTEMOV

Učenje jezikov že v predšolski dobi

Znanje tujih jezikov je v modernem svetu eno od tistih področij, ki je izredno cenjeno in iskano. Kljub vsem tem prednostim se pojavljajo številna vprašanja, kdaj naj bi se človek začel učiti jezika, kateri tuji jezik naj bi se še učil ter kakšen vpliv bo to imelo na razumevanje maternega jezika. Za izboljšanje znanja jezikov je nedvomno pomembno, da bi se otrok začel učiti jezika še v zgodnjem otroštvu.

V ta namen je po našem mnenju potrebno, da bi že v vrtce vpeljali učne ure poučevanja jezikov, nato pa z igro doseči, da bi otrok spoznaval jezik z vsemi čutili. Kljub temu da ima otrok razvit vid šele dobro leto po rojstvu in da še ne zna brati, pa njegovi možgani že vpijajo informacije s sluhom, z vidom, vonjem, dotikom in okusom. Ključno vlogo bi pri tem morali prevzeti ustrezno strokovno usposobljeni učitelji in vzgojitelji.

Seveda spoznavanje jezikov ne bi smelo biti vezano samo na vrtec. Prakso bi lahko uvedli tudi doma in tudi doma spodbujali večjezičnost. Predpogoj je seveda, da tudi starši govorijo katerega od drugih jezikov. Prav zaradi dvosmerne komunikacije oziroma prenosa znanj z odraslih na otroke se kaže izjemno pomembno vseživljenjsko učenje jezikov, tudi starejših. Pri prenosu znanj jezikov od odraslih na otroka so v prednosti ravno migranti ali jezikovno mešani zakoni. Tu lahko otrok v komunikaciji med starši, med njim in mamo ter med njim in očetom praktično spozna celo do tri jezike. To prednost bi lahko bolje izkoristili tudi ostali in se skupaj z otroki učili jezika ob druženjih pri skupnih interesnih dejavnostih.

Učenje tujega jezika v osnovni šoli

Znanje jezikov posamezniku omogoča kakovostno delovanje na poklicnem področju. Obenem so jezikovne kompetence temelj za pridobivanje znanja. V tem pogledu bi morali potencial za učenje jezikov v zgodnjem otroštvu vsekakor bolje izkoristiti.

V osnovnošolskem izobraževanju je zato potrebno pripraviti programe, ki bi nadaljevali že začeto delo v vrtcih. Tako bi učenci konstantno nadgrajevali učenje tujega jezika, ki so se ga učili že v vrtcu. Njim bi se že v prvem razredu priključili tisti, ki se v predšolski dobi zaradi različnih vzrokov niso srečali z izbranim tujim jezikom. Pri učenju tujega jezika ne gre samo za ocene in pisanje testov. Znanje je potrebno v prvih razredih oceniti le opisno (tako kot druge predmete v prvi triadi devetletke) in predvsem ugotoviti nadarjenost otrok za posamezne jezike.

Znanje je potrebno v kasnejših letnikih nadgrajevati in sproti preverjati. V tem obdobju je za doseganje ciljev boljše kakovosti pouka pomemben tudi osebni stik med učitelji, učenci in starši. Tako je več poudarka potrebno nameniti individualizaciji pouka, saj enaka šola za vse ni pravična, ker zapostavlja tako šibkejše kot uspešnejše učence. Nekateri strokovnjaki se sicer zavzemajo za učenje prvega tujega jezika, ki naj bi bila praviloma angleščina. Vendar pa je potrebno poudariti, da bi lahko v jezikovno različni Evropi kot prvi tuji jezik učenci izbrali tudi katerega od drugih jezikov. Predvsem je potrebno več pozornosti nameniti nemščini, francoščini in tudi španščini ter ruščini.

Za podjetja, ki želijo svoje poslovanje razširiti tudi na neevropske trge, so nedvomno zanimivi tudi zaposleni, ki obvladajo katerega od neevropskih jezikov. Kot je pokazal tudi naš intervju, bi to lahko bila tudi kitajščina ali arabščina. Z učenjem in znanjem zgoraj navedenih jezikov (kot prvih jezikov) bi tako učenci že v osnovnem izobraževanju pridobivali tiste konkurenčne prednosti, ki jih trg potrebuje. Kajti samo angleščina za globalno poslovanje ne zadostuje več.

Učenje tujega jezika v srednji šoli in gimnaziji

V luči zastavljenih ciljev evropske politike za doseganja ciljev večjezičnosti je potrebno v srednjih šolah nadaljevati začeto delo iz osnovnih šol. Učenje jezikov v srednjih šolah je potrebno nadgraditi z boljšo kakovostjo pouka jezikov na vseh ravneh in s povečanjem števila učnih ur tujega jezika. To bi lahko dosegli z združevanjem posameznih sorodnih predmetov. Pouk in preverjanje znanja strokovnih predmetov bi lahko delno ali v celoti potekala tudi v tujem jeziku. V vseh srednjih šolah je potrebno vzpostaviti formalni izobraževalni proces za področje podjetništva in ga nadgraditi s tujim izrazoslovjem. Uvesti je potrebno tudi inovativne načine posredovanja izobraževanja, kakršna je uvedba skupnih evropskih oddelkov. Na ta način lahko z medkulturnim sodelovanjem in s komuniciranjem udeleženci navežejo stike, ki jim lahko koristijo pri kasnejšem poslovnem sodelovanju.

Učenje jezikov na visokih šolah

Evropska industrija zaradi svoje selitve proizvodnje na področja s cenejšo delovno silo ali zaradi sodelovanja znotraj članic EU vedno bolj potrebuje ljudi, ki obvladajo jezike. Potrebe se kažejo po lingvistih za poklicno poučevanje, tolmačenje ali prevajanje. Nekatere visoke šole v svojih programih že ponujajo poučevanje jezikov za posebne namene, kot so akademsko branje ali predstavitve. Na ta način pomagajo študentom pri prebiranju rezultatov raziskav v več kot enem jeziku. Vendar to ni dovolj. Študentom bi bilo potrebno že v okviru rednih programov omogočiti študij v tujini, in sicer v tujem jeziku. Tako bi lahko že v okviru študija pridobili priznane jezikovne kvalifikacije. Ta način študija sicer EU omogoča preko programov Erasmus, ki pospešujejo mobilnost in izmenjavo učiteljev in študentov. Vendar – kot je pokazal naš intervju – se ti programi premalo izkoriščajo. Zato je potrebno domače in tuje fakultete povezati v mrežo ter razviti skupne učne načrte medsebojnega izpopolnjevanja v znanju tujih jezikov. Taka povečana stopnja mobilnosti bi lahko v prihodnosti tudi privedla do evropsko priznane skupne ali dvojne diplome. Mnoga podjetja danes od prosilcev za službe namreč ne zahtevajo samo tako imenovanega aktivnega znanja jezika, temveč tudi certifikat o znanju jezikov. Ureditev razmer na trgu jezikovnih programov v Sloveniji je zato nujna. Ministrstvo za šolstvo bi moralo poskrbeti za kvalifikacijsko lestvico šol in standardizirati jezikovna znanja s sprejemom enotnega referenčnega okvirja ter uvedbo evropske jezikovne izkaznice.

Učenje tujih jezikov pri odraslih – vseživljenjsko učenje

Učenje jezikov je dejavnost, ki prinaša številne koristi – od osebnega razvoja do novih poklicnih možnosti. Hkrati so jezikovne kompetence temelj za pridobivanje znanja in uresničevanje ciljev vseživljenjskega učenja. Učenje jezika je potrebno naravnati na zahteve posameznika, trga delovne sile in hkrati vključevati potrebe družbenega okolja. V Sloveniji je veliko možnosti za izobraževanje in vseživljenjsko učenje odraslih ljudi. Ker se nekateri odrasli le s težavo odločajo za učenje ali poglobljanje znanja tujega jezika, jih je potrebno za to motivirati. To lahko storimo s pravilnim brezplačnim informiranjem, svetovanjem in predstavitvijo raznih možnosti in oblik izobraževanja – ne samo na področju tujih jezikov, temveč tudi na področju vseživljenjskega učenja. Treba se je zavedati, da z zaključenim šolanjem še nismo končali z izobraževanjem. Ta problem najbolj izstopa pri nižje in srednje izobraženih kadrih, pri katerih je nujno potrebno izboljšati različne vrste pismenosti z dodatnim znanjem s področja računalništva in tujih jezikov. Spodbujati je potrebno formalno izobraževanje, predvsem z nadaljevanjem na dodiplomskem in podiplomskem študiju, ter pridobivanjem nacionalne poklicne kvalifikacije. Na področju neformalnega izobraževanja je potrebno omogočiti večjo javno prepoznavnost in boljše možnosti financiranja evropskih programov Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci in Grundtvig. Učenje tujih jezikov pri odraslih bi lahko potekalo tudi v družbeni interakciji. Tako informalno ali priložnostno izobraževanje se lahko odvija vsakodnevno. Na praktičnem primeru delovne prakse ali prostovoljnega dela v tujini lahko odrasli izpopolnjujejo znanje jezika z reševanjem delovnih problemov, branjem strokovnih gradiv ali s poslušanjem glasbe. Vzporedno lahko sklepajo poznanstva in spoznavajo drugačne življenjske navade in kulture, kar jim tudi lahko koristi v njihovem poslovnem življenju.

4.2 SPLOŠNI DOSTOP DO ZNANJA IN UČENJA JEZIKOV

V ekonomskem pogledu je pridobitev znanja jezika za študenta investicija, katere koristi lahko pridobiva v celotnem življenjskem obdobju. Na drugi strani je znanje jezikov pomembno tudi z državnega vidika. Posledično lahko pomeni zmanjšanje nezaposlenosti zaradi povečanega porasta motivacije tujih investitorjev za odpiranje svojih podjetij v državah gostiteljicah. Koristi zaradi znanja jezikov zvišujejo tudi gospodarsko produktivnost, ki se odraža v prenosu znanj novih tehnologij in omogoča učinkovitejšo uporabo materialnih inputov.

Zaradi vseh teh dejavnikov se je potrebno tudi na državnem nivoju zavedati pomena investiranja v znanje in učenje tujih jezikov. Vsem študentom ne glede na njihov socialni položaj je potrebno omogočiti dostop do sistemov izobraževanja in usposabljanja. To lahko doma dosežemo s subvencijami in z nizko oziroma ničelno obdavčitvijo izobraževanja nasploh. Dostopnost jezikovnega znanja je potrebno povečati tudi s promocijo študija v tujini. Učinkovitost sistema moramo izboljšati s povečanjem mednarodnih izmenjav in sredstev štipendiranja tudi iz evropskih skladov. Vendar tu nastopi problem, ker mnogi posamezniki niti ne razmišljajo o bivanju v tujini. Vzrok je lahko prav v neznanju tujih jezikov, v omejenem času zaposlitve, nepoznavanju drugih kultur ter splošni nepripravljenosti za bivanje v tujini. EU poleg tega zahteva, da je razmerje študentov, ki jih država pošlje na tuje, in tistih, ki jih gosti sama, približno ena proti ena. Zato je potrebno na nivoju države in njenih institucij zagotoviti pokritost tega razmerja. Dodatna sredstva, ki jih dobijo študenti neposredno od EU, bi morala biti na razpolago že ob vpisu ali začetku izobraževanja. Sedaj se namreč dogaja, da so sredstva na razpolago šele decembra, čeprav se študijsko leto začne septembra ali oktobra.

Ravno zaradi teh težav je potrebno ljudi bolje seznaniti s koristmi učne mobilnosti – pri osebnem razvoju in tudi pri povečevanju njihove konkurenčne prednosti. Ključno vlogo pri tem morajo prevzeti učitelji, izvajalci usposabljanja in poslovodni delavci s priznanjem dodane vrednosti učne mobilnosti v svojih dejavnostih. Zato morajo pot do znanja svojim zaposlenim omogočiti tudi podjetja. Kljub temu da izobraževanje in usposabljanje veliko staneta, je to edini način za povečevanje konkurenčnosti, učinkovitosti in uspešnosti zaposlenih in tudi podjetja samega. EU že dolgo podpira učno mobilnost z različnimi programi in s pobudami, še zlasti s programi vseživljenjskega učenja, ki vključujejo veliko področij.

5 ZAKLJUČKI

5.1 OCENA UČINKOV PREDLAGANIH REŠITEV

Osnova vsake ekonomske presoje določenega projekta je kakovostna ocena stroškov, ki nastopijo pri izvajanju tega projekta. Oceno učinkov naših predlaganih rešitev bomo ovrednotili s t. i. »mehkimi« postavkami, katerih stroški lahko celo večkrat presegajo stroške oprijemljivih postavk. Kakovostnejše poučevanje tujih jezikov na vseh stopnjah izobraževanja naj bi povečalo koristi za državljane in tudi za gospodarstvo. Plačniki izobraževalnih programov lahko dolgoročno od prenovljenih programov pričakujejo večje učinke v primerjavi s stroški, ki so potrebni za njihovo izvedbo. Na ta način bi se povečala gospodarska učinkovitost vlaganj javnih in zasebnih sredstev ter izboljšala konkurenčnost slovenskega in tudi evropskega gospodarstva.

Večja skladnost med izobraževalno ponudbo in potrebami trga dela oziroma gospodarstva bi privedla do večjega zanimanja za usvajanje novih kompetenc tudi z vseživljenjskim učenjem. Predlagane idejne rešitve bi lahko nudile podporo vladi pri oblikovanju in izvajanju politike za doseganje ključnih ciljev ustvarjalnosti in inovativnosti. Predvidevamo tudi, da bi predlagane rešitve izboljšale učinkovitost študija v Sloveniji ter zagotovile enake možnosti in dostopnost do izobraževanja. Prilagajanje šolskih programov potrebam trga bi ob naraščajoči meddržavni mobilnosti mladih in naglem razvoju Slovenije v družbo znanja omogočilo tudi večjo zaposljivost.

5.2 POGOJI ZA UVEDBO

Slovenija se bo morala zelo hitro odločiti za temeljit zasuk v politiki pridobivanja konkurenčnosti v svetovnem merilu. Izobraževanju, podjetništvu, ustvarjalnosti in odgovornosti je nujno potrebno dati večji pomen. Znanje vseh naših ljudi mora postati osnovna skrb tistih, ki so odgovorni za načrtovanje izobraževalne politike. Potrebno bo sprejeti nove standarde in izboljšati izobraževalne možnosti mladine in tudi starejših ter povečati privlačnost evropskih sistemov izobraževanja. Glede na slabo demografsko strukturo in pomanjkanje mladih usposobljenih ljudi je potrebno pazljivo preučiti sedanje razvojne težnje in uvesti pogoje za trajnostni razvoj družbe. V ta namen je potrebno zagotoviti prestrukturiranje javnih virov in financiranje prenesti predvsem na tiste subjekte, ki imajo od tega največje koristi. Z nacionalnega vidika je potrebno vsa razpoložljiva sredstva najbolj optimalno izkoristiti in doseči največji možni izid. Pogoj za to je odprtost izobraževalnega sistema za vplive iz lokalnega, državnega in mednarodnega okolja. Če želimo, da naša družba resnično postane konkurenčna, temelječa na znanju, je potrebno, da smo se vsi pripravljeni učiti.

5.3 MOŽNOSTI NADALJNJEGA RAZVOJA

Evropa mora svojo jezikovno raznolikost spremeniti v resnično konkurenčno prednost in nadaljevati proces sprememb, da bi bila uspešna v dobi globalizacije. Jezik je sestavni del naše identitete in najbolj neposredni izraz kulture. Ker je jezik živ organizem in se neprestano spreminja, se morajo vzporedno z njim spreminjati tudi metode izobraževanja. Ravno v teh metodah vidimo veliko možnost nadaljnega razvoja. Da bi šole resnično kakovostno sodelovale pri ukrepih razvoja človeških virov in zaposlovanja, je njihove programe potrebno prilagoditi strategiji in potrebam gospodarstva. Podjetja naj bi podala potrebe po kadrih oziroma njihovih znanjih. Na podlagi teh potreb bi šole oblikovale izobraževalne programe. Plačniki bi izbirali izvajalca izobraževanja glede na predhodno predstavljene programe. Šole bi zaposlovale predavatelje glede na njihovo konkurenčno znanje, kar bi privedlo do spremembe vlog udeležencev v vzgojno-izobraževalnem procesu. Na razpisu za predavatelja bi tako uspeli tisti kadri, ki se stalno strokovno izpopolnjujejo in tako krepijo svojo konkurenčnost.

Nove razvojne možnosti vidimo tudi v fleksibilnosti sistema izobraževanja z odpiranjem številnih novih poti izobraževanja. Tu mislimo predvsem na ugotavljanje, vrednotenje in priznanje pridobljenih kompetenc v vseh treh sklopih izobraževanja in tudi na trgu dela. S posebnimi, modularno zgrajenimi izobraževalnimi programi bi lahko kombinirali poklicno in splošno izobraževanje. Na ta način bi v pridobivanje znanja ponovno vključili tiste, ki so prezgodaj zapustili formalno izobraževanje. Ta možnost bi okrepila prilagodljivost in tudi privlačnost učenja v različnih okoliščinah, posamezniku pa bi omogočala, da bi uresničeval svoj individualni načrt učenja in izobraževanja.

Formalno izobraževanje
v izobraževalnem sistemu

Neformalno izobraževanje
v organiziranih oblikah
izven izobraževalnega sistema

Informalno izobraževanje
priložnostno, nezavedno
skozi družbeno interakcijo

Slika 15: Načini pridobivanja znanja (vir: lastna slika)

LITERATURA IN VIRI

Knjige:

Bohinc, R. (2001). *Korporacijsko upravljanje ZDA, Evropa, Slovenija*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Čuš, F. (1997). *Analiza konkurenčnih prednosti: Vplivi strateških izzivov Daljnega vzhoda na preoblikovanje podjetij*. Fakulteta za strojništvo, Maribor.

Kos, M. (1979). *Za večjo učinkovitost pouka tujih jezikov*. Ljubljana: DDU Univerzum.

Svetličič, M. (2004). *Globalizacija in neenakomeren razvoj v svetu*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Urbanc, D. (2004). *Miza tiš, riba fish: Kako se učimo tuje jezike?* Kranj: Modita.

Spletne strani:

Evropski dan jezikov:

http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=3421, (24. 11. 2010).

Evropsko leto jezikov:

http://www.mss.gov.si/si/delovna_podrocja/razvoj_solstva/jeziki/evropsko_let_jezikov/ (10. 11. 2010).

Fink, Iris: Medkulturne razlike v poslovni komunikaciji:

<http://www.ibsporocevalec.si/naslovnica/116-medkulturne-razlike-v-poslovni-komunikaciji> (15. 11. 2010).

Izobraževanje odraslih (Po anketi o izobraževanju odraslih) Slovenija, 2007:

<http://www.stat.si/doc/statinf/09-si-272-1001.pdf> (24. 11. 2010).

Slovenija in EU; Članica EU:

<http://www.evropa.gov.si/si/clanica-eu/> (4. 11. 2010).

Smrkolj, Maja, LL. M (Heilderberg): Jezikovna raznolikost v Evropski uniji in jezik(i) evropske pravne znanosti. Manuskript predavanja za Slovensko-nemško društvo študentov, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, 3. november 2009:

http://www.laibach.diplo.de/Vertretung/laibach/sl/06/Alumni-Verein/Downloaddatei__Vortrag__Maja__Smrkolj__SVN,property=Daten.pdf (16. 11. 2010)

Socrates in Leonardo da Vinci v Sloveniji: Učinki programov Socrates II in Leonardo da Vinci II v Sloveniji v obdobju 2000–2006:

http://www.cmepius.si/files/cmepius/userfiles/erasmus/publikacije/socrates_Leonard_o_zbornik_slo.pdf (27.11.2010)

Special Eurobarometer 243 – Evropejci in njihovi jeziki:

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_243_sum_sl.pdf (9. 11. 2010)

Svetličič, M., Kajnč, S.: Neformalni viri vpliva v EU: trda in mehka znanja ter učinkovitost slovenske državne uprave v času predsedovanja Svetu EU
Izvirni znanstveni članek UDK [316:354(497.4)]:061.1]”2008.01/.06”:
<http://www.druzboslovnerazprave.org/media/pdf/clanki/61-svetlicic-kanjc.pdf>
(7. 11. 2010)

Svetličič, M.: Konkurenčnost gospodarstva in investicije v izobraževanje
Center za mednarodne odnose, Fakulteta za družbene vede:
<http://www.mednarodni-odnosi.si/cmo/docs/KonkurlzobrazGV06fin.doc> (7. 11. 2010)

Širaj, M.: Povečevanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva: Bela knjiga
predlogov GZS za večjo konkurenčnost slovenskega gospodarstva 2007, Ljubljana
Gospodarska zbornica Slovenije, 2007:
<http://www.gzs.si/pripone/15903/oei32247d15903a9550a.pdf> (3. 11. 2010)

PRILOGA: ANKETNI VPRAŠALNIK O ZNANJU JEZIKOV IN VPLIVIH NA POSLOVANJE

Spoštovani,
sem Marija Mrljak, študentka Višje strokovne šole B & B v Kranju. Pripravljam diplomsko nalogo pod mentorstvom mag. Alenke Bradač. V njej obravnavam področje evropskih jezikov in konkurenčnosti. S praktičnim delom diplomske naloge želim prikazati sliko o znanju evropskih jezikov in konkurenčnih prednosti, povezane z znanjem jezikov. V ta namen vas vljudno prosim za izpolnitev vprašalnika, ki bo služil izključno le za namen izdelave diplomske naloge.

S spoštovanjem.

Marija Mrljak

Vprašanja:

1. Ali že sodelujete s tujimi trgi oziroma želite sodelovati z njimi?
2. Kateri so ključni trgi, s katerimi sodeluje vaše podjetje?
3. Vam je poslovno komuniciranje v tujem jeziku res tuje?
4. Ali vaše podjetje od zaposlenih zahteva znanje specifičnega tujega jezika? Katerega?
5. V katerem jeziku komunicirate s svojimi zunanjimi poslovnimi partnerji?
6. Ali sami odločate, kakšen jezik boste uporabili za komuniciranje, predstavitev, razpravo z zunanjimi poslovnimi partnerji?
7. Je vaše podjetje kdaj zaposlilo tujca prevajalca ali tolmača za podporo na mednarodnem trgu?
8. Ali razumete pogodbo ali dopis, ki ste ga prejeli od svojega potencialnega poslovnega partnerja?
9. Kaj menite o tem, da pomanjkanje jezikovnih spretnosti predstavlja problem za poslovanje?
10. Evropska unija namenja finančna sredstva za jezikovno izobraževanje in usposabljanje. Ali izkoriščate to možnost?
11. Ali poznate evropske programe učenja jezikov, kot sta Socrates in Leonardo da Vinci?
12. Ali ste vi oziroma vaši zaposleni obiskovali zgoraj navedena programa?
13. Ali jezikovna kompetentnost zaposlenih kdaj vpliva na izbiro izvoznega trga?

KAZALO SLIK

Slika 1: Porterjev diamant (vir: lastna slika)	3
Slika 2: Socialno mreženje (vir: http://www.siol.net/).....	5
Slika 3: Dejavniki uspešnega učenja (vir: Kos, 1979, stran 53).....	9
Slika 4: Znanje jezikov – poleg maternega (vir: Eurobarometer 243)	10
Slika 5: Znanje tujih jezikov v Sloveniji (vir: Izobraževanje odraslih)	11
Slika 6: Najbolj poučevani jeziki v Evropi (vir: Evropsko leto jezikov).....	12
Slika 7: Ključni trgi poslovanja (vir: lastna raziskava).....	14
Slika 8: Zahtevani jeziki pri poslovanju (vir: lastna raziskava)	15
Slika 9: Najpogosteje uporabljeni jeziki (vir: lastna raziskava)	16
Slika 10: Izbor jezika komunikacije (vir: lastna raziskava).....	16
Slika 11: Uporaba uslug prevajalca (vir: lastna raziskava)	17
Slika 12: Programi usposabljanja (vir: lastna slika).....	17
Slika 13: Pomanjkanje jezikovnih spretnosti pri poslovanju (vir: lastna raziskava) ..	18
Slika 14: Vpliv znanja jezikov na izbor izvoznih trgov (vir: lastna raziskava)	18
Slika 15: Načini pridobivanja znanja (vir: lastna slika).....	25

POJMOVNIK

- akter: kdor odločilno vpliva na delovanje, ustvarjalec, povzročitelj, dejavnik
- imigrant: oseba, ki se je priselila, priseljenc
- input: vhod, podatki, ki se vnašajo
- interakcija: sodelovanje medsebojno vplivanje
- kodificirati: združiti različne zakone ali nepisana pravna določila v enoten tekst
- kvantificirati: izražati, prikazovati količinsko istovrstne pojave s števili
- lobiranje: demokratični proces nejavnega vplivanja civilne družbe na odločevalce
- modifikacija: sprememba nečesa, ki je posledica vpliva okolja ali lastne aktivnosti
- multidisciplinarnost: večopravilna sposobnost
- resurs: vir, zaloga sredstvo
- status quo: stanje, enako prejšnjemu

KRATICE IN AKRONIMI

BDP:	bruto družbeni proizvod
EU:	Evropska unija